

Duoddariid ráidnaseamos čohkat

Bállás-Ylläsduoddara álbmotmeahcci suodjala Oarje-Lappi áidnalunddot duottaruonndu – dan vuvd-diid, jekkiid, duoddariid ja ealánšlájaid. Dáppe sáhtát vuoingnat málmmi buhttáseamos áimmu, vánddardit čohkain čohkaide ja duottargiliid bálvalusaide.

Vuvddiin duoddariidda

Álbmotmeahci luonddus gávdnojut sevdnjes guossavuovdit, čuvges beahcevuovddit, ávgadis lagešvuovddit, muorahis jalgasasat ja daid smávva duottaršattut. Duoddarat leat dološ váriid bázhasat, maid jahkemiljárddat mollejedje ja jiekjabajit liktejedje.

Duoddaris sáhtát oahpásmuvvat váravárpái, guovžamuorjái, duolbadaknjasii ja lieđđedaknjasii. Biekka huškon duoddariid vuostegeažit leat ruonás rohtogos-savuovddit Varkaankurus ja Pyhäjoki gáttiin. Doppe sáhtát vánddardit dealgešattuid, vuogodolgiid, jeadjjáid ja boskkaid gaskkas.

RAMI VALONEN / TOTOVAARA JOHTOLAT

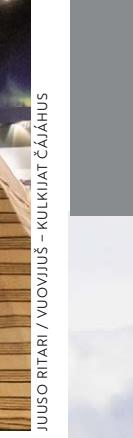
Állaha váldegoddi

Okta giđa vuosttamuš bárbmolottiin lea álbmotmeahci dovdoloddi, állat. Dat eallá geasi Jiekjameara rittus ja duoddariid juovahagain ja dálváda Gaska-Eurohpás ja Mátta-Ruoššas. Duottar-Lappi birrajagáš ássit leat giron, rievssat, guovssat, garjá ja gaccepáčat.

Stuorrabeadiun guovža ja albbas gullet álbmotmeahci bissovaš šlájade, muhto johti olbmo mádja ala várrugas návddit eai dábálačcat deaivva. Ealggas, neahpis ja čeavrás lea stádis nálli álbmotmeahcis. Guovllu smávvanjičehasšlájat leat eahpedábálaš olu.

Málmmi buhttásamos áibmu

Bállásduoddaris lea áibmodieđalágádusa dutkanstašuvdna, mii le oassi riikkaidgaskasaš mihtidanfierpmádagas, masa gullet moaddelogi áicanstašuvnna miehtá eatnanspáppa. Álbmotmeahci áibmu lea mihtiduvvon leat málmmi buhttásamos, muhto čitnadioksidoalu lassáneapmi oidno mihtidemiin maiddái dáppe. Lassediedut: ilmatieteenlaitos.fi.

Ealli kulturhistorjá

Bállás-Ylläsduoddara álbmotmeahcci lea kulturhistorjjálačat miellagiddevaš rádjeeatnamis. Manadettiin máddin davás guvlui boares suompelaš eanandoallokultuvra lea molsa-šuvvan sápmelaš boazodoallokultuvran. Bohccos lea stádis sadji álbmotmeahcis. Álbmotmeahcci lea bohccuide dehálaš guohtunguovlu ja boazodollide árgabeaivválaš bargobiras.

Beavetuvrat, vánddardeamit ja sihkkelastin

Álbmotmeahcis leat mádijat nu geasse- go dálvevánd-dardeapmái. Mádijain sáhttá johtit vácci ja meahccesihi-keliin. Dálvit sáhttá johtit čuoigga, muohtagápmagiin ja dálvebálgain maiddái sihkkelini. Tuvras sáhttá bissánit goahťai dolastallat ja idjadit ávdin- ja várrenstobuin. Suoma boarráseamos vánndardanmádija, Heahttá-Bállás, johtá duoddariid čohkain. Dat lea 50 km guhkkosaš ja hásta-leaddji guhkes gakcumiid ja njiedjamiid dihtii.

Sihkkelasti ferte muiit, ahte sihkkelastin lea lobálaš duše álbmotmeahci virggálaš merkejuvvon geassemádijain. **Bálgain ii oačo spiehkasisi sihkkelini.** Lassin sihkkelastin lea gildojuvvon hearkkes čuozáhagain, dego Palkaskeros, Pirunkurus, Varkaankurus ja Tuomikurus. Ylläs dálvebálgáid lassin sihkkelastái leat Ovnnesa duottarláhtut ja Raattama mádijaid láhttomádijat, main sihkkelastin lea lobálaš.

Láhttofierpmádaga dikšot njeallje láhttopooli. Áigegeuovdilis dili láhtuin sáhtát geahčcat neahas:

- infogis.fi/hetta
- infogis.fi/raattamanreitit
- infogis.fi/muonio
- infogis.fi/yllas

MERI-TUULIA FORSMAN / MIESSI JA ÁLDU BÁLLÁSDUODDARIS

Bállás-Ylläsduoddara álbmotmeahcci

• 1020 km² • Vuodđuduuvon: 2005

• Sajádat: Eanodaga, Gihtela, Kolari ja Muoná gielddaid guovllus.

Suoma bivnnuheamos álbmotmeahcci, mii gokčá j. 1938 vuodđuduuvon Bállás-Ovnnesduoddara álbmotmeahci ja dasa j. 2005 laktojuvvon Ylläs-Aakenusduoddara dološ vuvdiiid suodjalanguovllu.

PallasYllastunturinKansallispuisto

Lundui.fi/BallasYllasduottar
LUNDUI.FI RETKIKARTTA.FI

#PallasYllastunturinKansallispuisto
#TunturienRaikkaaimmatHuiput

GOVVEJADDI: RAMI VALONEN / BÁLLÁSDUODDARIS

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁÐDEHUS

A wide-angle photograph of a vast, hilly landscape under a clear blue sky. In the foreground, a hiker in a blue jacket and backpack walks across a rocky, grassy hillside. In the background, there are several low, rounded mountains. The terrain is rugged and uneven.

Álbmotmeahcci

Bállás-Ylläsduottar

Davvisámeigiella

1. Gudnejahte luondu – ále rievdat dan.
Ále bordde gedggiid dahje čoakke šattuid.
Ále hehtte ealliid. Doala ruoktoealliid gitta.

2. Oidde merkejuvvon mádijaid ja čuovo sierra
lihkadanvugiid guoskevaš njuolggadusaid.
Govčha boazoáddiid verráhiid go jodát dain.
Sihkkelasti ii spiehkcas bálgás.

3. Gohtte dušše lobálaš báikkiide. Ále basa lihtiid dahje
basat njuolga čázádagain. Čuovo stobuid njuolggadusaid.
Lávut ja goadit lea oaivvilduvvun beaivegeavahussi.

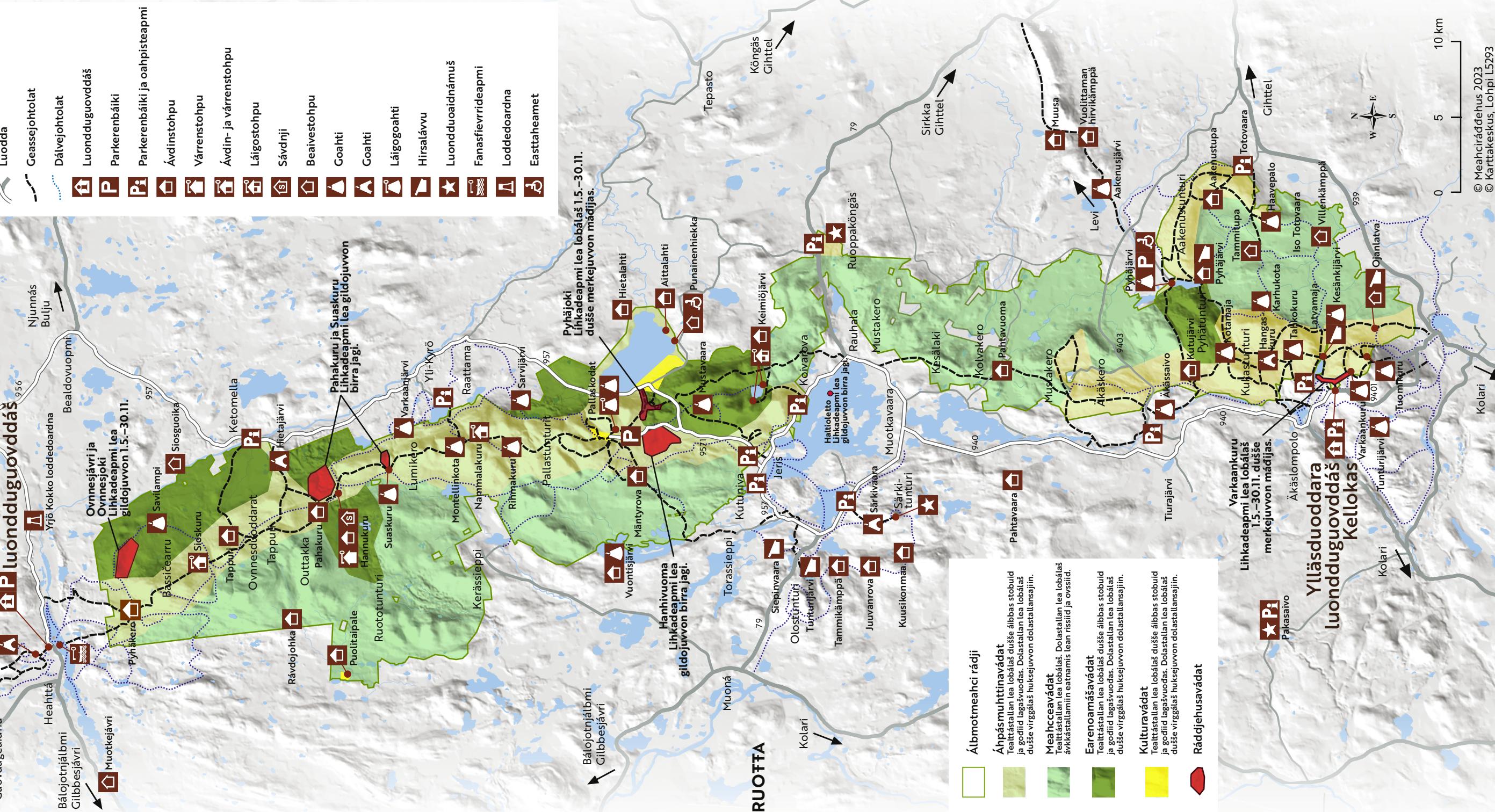
4. Dolastala dušše lobálaš báikkiin, oidde
vánddardanvuosošanrusttega. Ále dolastala
eanabuollinváruhusa áigge.

5. Ále lutne. Doalvvo ruskkaid fárustat go vuolggát.
Váldde fárrui iežat ruskaseahka ja buvtte visot ruskkaid
eret meahcis. Ekočuoggáiid gávnat luondduguovddájien.

6. Gulahala vásttolačat.
Fuolat, ahte du juohkán GPS-luottat ja sosiála media
sisdoalut čuvvot suodjalanguovllu njuolggadusaid.

ILLUSTRÄVDNA: ANNA PAKKANEN

Luonddusuodjaleapmi ja áhpásmuhttinatu
Bállás-Ylläsduoddara álbmotmeahci lea juhkojuv-
von viða áhpásmuhttinanu avádhakii, main leat sierra
lihkadeami, gohttema ja dolastallama guoskevaš
ráddjehusat. Daid čuovvumiin mii suodjaljan hearkkes
luonddu.

© Meahciráddhehus 2023

© Kartakeskus, Lohpi L5293

Maitte álo!

VÁNDDARDAN-ETIKEAHTA

Luonddus leat gudneguossi,
giitu, go čuovut
vánddardanetikehta.

lundui.fi/vanddardeamiabc

METSÄHALLITUS
MEAHCIRÁDDHEHUS

Ympäristöministeriö
Ministry of the Environment